

Utskrift fra Sollia fjellstyres møtebok 22.08.23

Det ble avholdt fjellstyremøte tirsdag 22.august 2023 klokken 1900 på fjellstyrekontoret.

Saksliste

Sak 21/2023 Godkjenning av protokoll

Sak 22/2023 Referatsaker

Sak 23/2023 Orienteringssaker

Sak 24/2023 Behandling av klagesak-Festeforhold Brettingsdalsbua

Sak 25/2023 Unntatt offentlighet

Sak 26/2023 Resultat av rypeetaksering og vurdering av rypejakta 2023

Sak 27/2023 Eventuelt

Repr. fra Sollia: 4 0

Medlem	Oppmøte	Vara	Oppmøte
Ole Sollien- Leder	1	Håkon Edvard Nettet	
Hans Bondal- Nestleder	1	Ellen Marie Tangen	
Tanja Luise M. Vaaler		Gerd-Karin Aas Brænd	
Tor Einar Skogesal	1	Øyvind Lien	
Turid Hoffstad	1	Anne Lene Wang	

Repr. fra Ringebu: 2 0

Medlem	Oppmøte	Vara	Oppmøte
Espen Hvattum	1	Therese Rudi	
Christian Asphoug	1	Jan Erik Brenden	

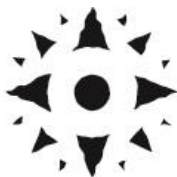
Vi bekrefter herved at møteboka er ført i samsvar med det som ble vedtatt på møtet.

Sted/ dato:

Sollia Fjellstyre

Møtebok

SOLLIA FJELLSTYRE

Møtested: Fjellstyrekontoret i Sollia

Møtedato: 22.08.23

Saksnummer: 21-27/2023

Saksbehandler: HPR

Antall sider: 18

Sak 21/2023 Godkjenning av protokoll

Protokollen fra fjellstyremøtet 9.mai 2023 legges frem for godkjenning.

Protokollen ble signert av de som var på møtet

Sak 22/2023 Referatsaker

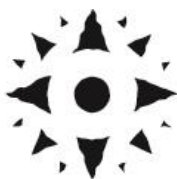
1. Brevjournal (sekretær)
2. Arbeidsverksted på Spidsbergseter 19.06.23-Tiltaksplaner for villrein i Rondane
3. Tilskuddsmidler til veiprojekt Andersbåta.

Referatsakene tas til etterretning

Sak 23/2023 Orienteringssaker

1. Jaktsalg villrein
2. Kalvetelling villrein
3. Jaktsalg småvilt
4. Deltakelse på De Nordiske Jakt og Fiskedager-Elverum
5. Sommersesongen 2023

Orienteringssakene tas til etterretning

Sak 24/2023 Festeforhold Brettingsdalsbua, 2.gangs behandling

Før behandlingen av saken 22.08.23:

Det ble stilt spørsmål vedrørende habiliteten til representantene Asphoug og Hvattum jamfør forvaltningslovens § 6 a. Det vises til sakens dokument nr. 6.

Spørsmålet ble satt opp til votering og de ble funnet inhabile med **4 av 4 stemmer**.

Asphoug og Hvattum forlot møtet under behandlingen av saken.

Vedlagte dokumenter:

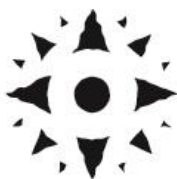
- (1) Brev av 21.01.23_ B, Haugen
 - (2) Brev av 26.01.23_ Asphoug
 - (3) Rt-1943-108
 - (4) Avtale med Ringebu Fjellstyre, Nye Brettingsdalsbua
 - (5) Klage av 30.05.23_ Asphoug og Hvattum
 - (6) Partserklæring/Fullmakt datert 08.05.23
 - (7) Tilsagnsbrev; Statskog SF_ 27.04.23
 - (8) Gudbrandsdalskomisjonen av 1884
 - (9) Rt-1954-534
-

Saken fremstilles her i kronologisk rekkefølge slik den har blitt behandlet tidligere

Behandling av saken 09.05.23 med tidligere saksfremlegg fra 07.03.23:

Saken var satt opp til behandling på fjellstyremøte 07.mars 2023. Saken ble ikke realitetsbehandlet da, men daglig leder fikk i oppgave å utrede mulighetene for et felles feste med fegjeterlaget og fjellstyret.

Daglig leder har nå undersøkt problemstillingen og i tillegg konferert med Ola Idar Løkken i Statskog SF.

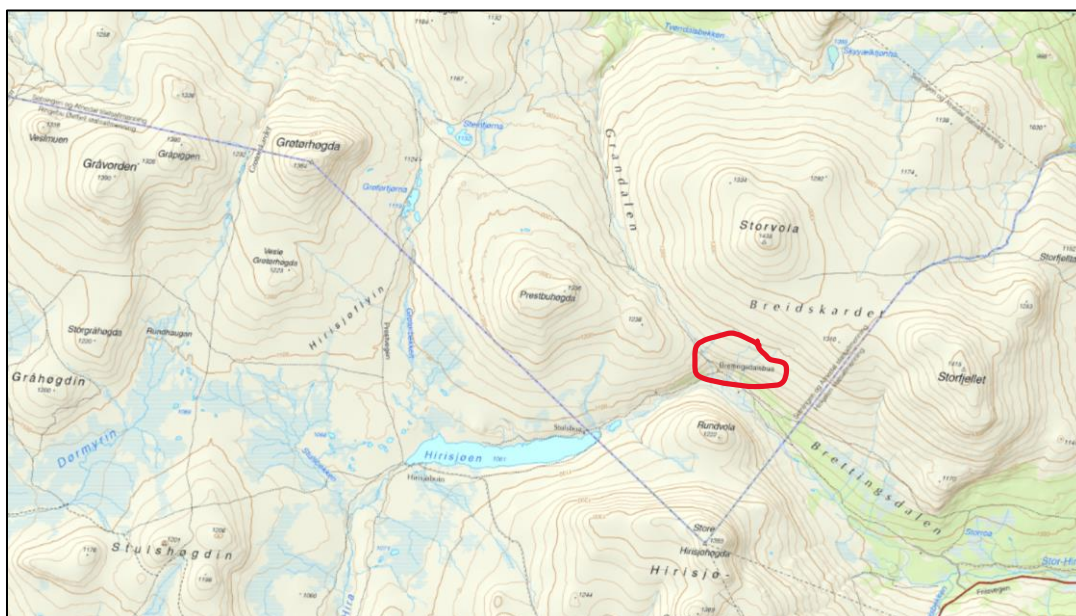
Et feste kan eies av en eller flere parter. Eksempler på dette kan være f.eks to personer i et ekteskap eller søsken som arver en eiendom. I festet må det da ligge en fordelingsbrøk, samt en avtale om bruk og fordeling. Det enkleste er allikevel at det er en part som står som fester.

Bakgrunn

Brettingsdalsbua er ei eldre steinbu i Brettingsdalen (Feste nr. 91/1/67) (UTM 32V, 574317, 6840502) i Setningen og Atnedalen statsallmenning (se kart 1). Bua er oppsatt av beitebrukere i Ringebu før 1920 og dermed før fjelloven. Bua har vært brukt til utøvelse av allmenningsbruk både fra Ringebu, Sollia og allmennheten for øvrig.

Det har i lengre tid vært uenighet rundt eierforholdet til bua. Fjellstyret og Brettingsdalen fegjeting har i de senere år gjennomført flere drøftingsmøter for å forsøke å komme til enighet. En enighet er nå viktigere enn noen gang da bua sårt trenger vedlikehold. Sollia fjellstyre har hele tiden vært tydelige på at et feste må stå på fjellstyret hvis fjellstyre skal bruke penger fra fjellkassa til vedlikehold av bua.

Brettingsdalen Fegjeting ved leder Bjørn Haugen hevder i brev av 21.01.23 (dokument nr. 1) at eierskapet til bua ligger til fegjeterlaget. Sollia fjellstyrets representanter fra Ringebu ber i brev av 26.01.23 (dokument nr. 2) om at eierskapet til bua må tas opp som sak på neste fjellstyremøte.

Kart 1: Oversiktskart over Brettingsdalen og Brettingsdalsbua

Saksbehandlers vurdering

Et viktig prinsipp i bruk og forvaltning av statsallmenninger er at «...ingen eier, men man har rett til bruk så lenge man har behov...». Dette er tydelig i alle saker enten det er seter, tilleggsjord eller geterbuer. Det er allikevel et hierarki i rettighetsforhold på statsallmenning og fjelloven definerer dette i § 2. Der er det skilt på jordbrukstilknyttede bruksretter (gårdsbruk med allmenningsrett) og rettigheter som ligger til bygd eller grend som fra gammel tid har brukt allmenningen (innenbygdsrett). Retten til jakt, fangst og fiske kan også ligge til den øvrige befolkningen i Norge (utenbygdsrett) ihht fjelloven kap. XI og XII. Det er på bakgrunn av dette hjemmelsgrunnlaget at allmenningen brukes, i motsatt fall er det snakk om særlige rettigheter.

Spesielt for Setningen og Atnedalen statsallmenning er at det, i tillegg til innenbygdsrets og bruksrettsbruk i gamle Sollia kommune (i nå Stor-Elvdal kommune), så er også kretsen Vekkom, Kjønås og Venabygd i Ringeby kommune innenbygds i statsallmenningen Sollia. Dette på bakgrunn av «alders tids bruk», noe Høyesterett (Rt-1943-108) fastslo i 1943 (dokument nr. 3). Høyesterett mente at allmenningsretten skulle gjenspeile den tidligere bruken, men den ble noe begrenset da det ble fastslått at de tre kretsene i Ringeby ikke har virkesrett. I og med at bruken fra Ringeby er fastslått i høyesterett som allmenningsbruk og ikke særretter så er fjellstyre den som etter fjelloven er satt til å administrere disse rettene.

På bakgrunn av høyesteretts avgjørelse så er Sollia Fjellstyre et forsterket fjellstyre ihht fjellovens § 6. Det betyr at Sollia fjellstyre har to representanter fra Ringeby som representerer de allmenningsberettigede fra Ringeby (Vekkom, Kjønås og Venabygd).

Fjellstyrets kompetanse er tydelig forankret i fjellovens § 3:

«Fjellstyret skal administrere bruken og utnyttinga av rettar og lunnende i statsallmenningen så langt ikkje anna er fastsett i eller i medhald av lov. Det skal arbeide for å sikre at allmenningen vert brukt på ein måte som fremjar næringslivet i bygda og tek vare på naturvern- og friluftsiinteressene».

Videre kan man i forarbeidene til fjelloven av 1975 se at fjell-lovkomiteen (1969 s. 45) omtaler fjellstyrets oppgaver på følgende måte:

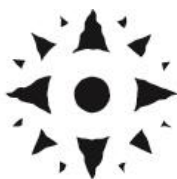
«Fjellstyret skal som før føre tilsyn med at rettighetene vedkommende jordbruket utøves på lovlig måte, og det skal ha myndighet til å treffe de tiltak som det måtte finne nødvendig for å få rettighetene heldigst mulig ordnet og utnyttet.....»

Det er derfor ikke tvil om at det er Sollia fjellstyre som skal administrere, men også legge til rette for, utøvelsen av allmenningsretten fra både Sollia så vel som kretsene Vekkom, Kjønnås og Venabygd i Ringeby.

Som et ledd i å legge til rette for allmenningsbruk så er det å sørge for at allmenningen har tilstrekkelig infrastruktur for utøvelse av allmenningsretten en viktig oppgave for fjellstyret. Dette gjør Sollia fjellstyret blant annet ved å tilby husvære rundt om i allmenningen som står åpent til en hver tid til de som måtte ha behov for det under utøvelsen av allmenningsretten. Disse husværene er typisk hytter og enklere buer som brukes under beitetilsyn, jakt, fiske, oppsyn eller generelt friluftsliv i allmenningen. Opprinnelsen til disse husværene er forskjellig, men er ofte satt opp av de allmenningsberettigede i sin tid. Allikevel, felles for de alle er at det er Sollia fjellstyre som står som hjemmelshaver med avgiftsfritt feste og det er Sollia fjellstyre som står for nødvendig drift og vedlikehold. Fjellstyret er således garantisten for at allmenningen har relevant infrastruktur til enhver tid for de som måtte ha behov for det. Dette harmonerer med det innledende hovedprinsippet i statsallmenning med at ingen eier, men man har rett til bruk så lenge man har behov.

Når det gjelder Brettingsdalsbua konkret så er det ikke tvil om at denne har opprinnelse fra beitebrukere i Ringeby i forbindelse med sin utøvelse av allmenningsretten (senere fastslått av høyesterett). Det er heller ikke tvil om at all den tid bua har stått åpen så har den tjent som husvære for allmenningsbruk fra Ringeby, Sollia og Norges befolkning for øvrig. Det er heller ikke tvil om at bua i nyere tid ikke har vært benyttet som gjeterbu for Brettingsdalen fegjeting i særlig grad. Relevant i dette spørsmålet er også det faktum at Brettingsdalen fegjeting i 1967 fikk bygget seg en ny og mer moderne gjeterbu 3,8km lengre ut i Brettingsdalen inne på Ringeby-allmenningen. Hos Ringeby fjellstyre følger hjemmelen til denne bua sammen prinsipper som i Sollia og nevnt over. Ringeby fjellstyre er hjemmelshaver med avgiftsfritt feste, men Brettingsdalen fegjeting har rett til å bruke gjennom en egen avtale (dokument nr. 4) (se kart 2).

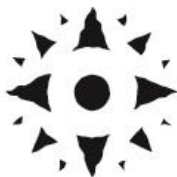

Kart 2. Detaljkart over Brettingsdalen som viser beliggenheten til både nye og gamle Brettingsdalsbua

Heller ikke denne bua blir brukt av fe gjeterlaget i særlig grad har saksbehandler fått opplyst fra Ringebu fjellstyrets administrasjon. fe gjeterlagets behov for gjeterbu synes derfor å være svært begrenset, noe også tidligere formann i fe gjeterlaget kunne bekrefte. De øvrige brukerne av allmenningen har derimot stor nytte og glede av ei bu i Brettingsdalen.

Pr februar 2023 er bua i svært dårlig forfatning og forfallet går raskere enn tidligere. Bua er ikke lengre beboelig og trenger sårt vedlikehold for igjen å kunne fungere som et husvære for allmenningens brukere.

Saksbehandler mener Sollia fjellstyre snarest mulig må innlede en ny dialog med fe gjeterlaget hvor målet må være at fjellstyret står som hjemmelshaver og setter i stand bua samtidig som det er en dialog med fe gjeterlagt på hvordan man kan ivareta deres interesser i bua på en god måte. Det overordnede målet bør være at bua skal stå åpen for allmennheten og tjene som husvære for de som måtte trenge det, uansett formål og i uoverskuelig fremtid.

Saksbehandlers forslag til vedtak

1. Sollia fjellstyre skal stå som hjemmelshaver på gamle Brettingsdalsbua i Brettingsdalen med avgiftsfritt feste hos Statskog SF.
2. Det skal etableres en god dialog med Brettingsdalen fegjeting om hvordan deres interesser i bua kan ivaretas på en god måte.
3. Det skal igangsettes vedlikeholdsarbeid på bua fra sommeren 2023

Møtebehandling 09.05.23

Asphoug og Hvattum fremmet følgende endringsforslag til saken:

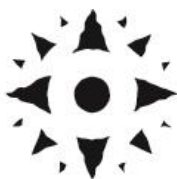
Brettingsdalsbua har sin opprinnelse fra beitebrukere i Ringebu (Brettingsdalen fegjeting) i forbindelse med utøvelse av allmenningsretten. (Beiterett). Dette bekrefter saksbehandler i saksutredningen. Bua har i tillegg til bruk som gjeter bu stått åpen for allmennheten, noe den fremdeles vil bli.

Bua har status som gjeter bu, den er i svært dårlig forfatning og trenger sårt vedlikehold før den detter ned.

Det er feil som saksbehandler skriver i saksutredningen at Brettingsdalen fegjeting fikk satt opp ny bu lengere ut i Brettingsdalen. Det er Ringebu fjellstyre som er eier av denne bua som ellers står på et område der Ringebu ikke har beiterett. (Hirkjølen statsallmenning)

Som Ringebus representanter i Sollia fjellstyre håper vi at fjellstyret kan gi sin tilslutning til vårt forslag til vedtak slik at bua kan restaureres før den detter ned.

1. Sollia fjellstyre utviser feste til Brettingsdalen fegjeting på Brettingsdalsbua – gnr 91, bnr 1, feste 67. En forutsetning er at bua for framtida skal stå åpen for allmenheten.
2. Det etableres en dialog med Brettingsdalen fegjeting angående restaurering av bua og finansiering av denne.
3. Vedlikeholdsarbeid igangsettes på Brettingsdalsbua fra sommeren 2023.

Endringsforslaget ble satt opp til votering mot saksbehandlers forslag til vedtak:

Endringsforslaget falt med 4 mot 2 stemmer

Vedtaket kan iflg. § 28 i forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og begrunnet, og sendes Sollia fjellstyre innen 3 uker fra kunngjøring av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. forvaltningslovens §§ 18 og 19.

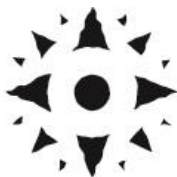
Etter voteringen ble følgende tilføyd:

Protokolltilførsel sak 19/2023 fra Asphoug og Hvattum:

«Som Ringebus representanter i Sollia fjellstyre mener vi vedtak i sak 07-13/2023 er feil. Brettingsdalen fegjeting er rettmessig eier av Brettingsdalsbua, noe som er bekreftet i domsavsigelser og senest i saksframstillingen. Brettingsdalsbua var satt opp som gjeter bu, har status som gjeter bu, har vært brukt som gjeter bu og vil antagelig bli brukt i forbindelse med gjetning i framtida. Det er også fakta feil i saksutredningen

Vi vil derfor be Statskog utvise feste på Brettingsdalsbua for Brettingsdalen fegjeting og eventuelt klage vedtaket til høyere klageinstans».

Den 30.05.23 mottar Sollia fjellstyres administrasjon klage på vedtaket i sak 09/24-2023 (dokument nr. 5). Klagen er underskrevet av Sollia fjellstyres egne fjellstyremedlemmer Christian Asphoug og Espen Hvattum.

Klagebehandling av sak 19/24-2023 (2.gangs behandling)

Nye saksopplysninger etter første behandling

1. Partserklæring og klage

Sollia Fjellstyre er et «forsterket fjellstyre» jamfør Fjellevens § 6. Hos Sollia fjellstyre er dette i inneværende fjellstyreperiode (2019-2023) Christian Asphoug og Espen Hvattum. De er Sollia Fjellstyrets faste medlemmer valgt av Ringebu kommunestyre den 22.10.19 i sak 97/159.

Asphoug og Hvattum var med å behandle sak 19/2023 om Brettingsdalsbua 09.mai 2023. Etter voteringen av saken uttrykte de to representantene misnøye med resultatet og fremmet da en protokolltilførsel (se saken over).

I etterkant av møtet fremmet de to representantene en klage på vedtaket i sak 19/2023 (dokument nr.5). Fjellstyrets administrasjon stilte spørsmål ved de to representantenes klageadgang jamfør forvaltningslovens § 28. Det ble da klart at de måtte representere Brettingsdalen fe gjeting for å kunne regnes som «Part i saken» jamfør forvaltningslovens § 28. Etter denne henvendelse mottok fjellstyrets administrasjon en erklæring datert 08.05.23 om at Asphoug og Hvattum representerte Brettingsdalen fe gjeting i saken (dokument nr. 6). De hevdet med dette å være klageberettiget. De fikk så tilbakemelding fra fjellstyrets administrasjon om at klagen deres ville bli behandlet på førstkommande fjellstyremøte i august 2023.

2. Finansiering

Det ble under dialog mellom fjellstyrets administrasjon og Asphoug hevdet av Asphoug at Brettingsdalen fe gjeting skulle ha fått tilsagn på tilskudd fra Grunneierfondet for å restaurere Brettingsdalsbua. Fjellstyrets administrasjon ba derfor i e-post 05.06.23 Statskog SF om innsyn i tildeling fra Grunneierfondet til Brettingsdalen fe gjeting. Den 12.06.23 mottok fjellstyre kopi av tildelingsbrevet fra Statskog SF (dokument nr. 7). Der fremkommer det at Brettingsdalen Fegjeting v/ Jan Erik Brenden har fått tilsagn om kr. 180 000,- fra Grunneierfondet til å restaurere gamle Brettingsdalsbua. Der står det blant annet som forutsetning for til skuddet at: «*Det må skrives en avtale om bruken av bua*» og at tildelingen er gyldig kun til 31.12.24. Det står også at alle godkjenninger må innhentes før tiltaket kan settes i gang.

Saksbehandlers merknader

Først noen generelle kommentarer og presiseringer til saken som helhet. Det er på det rene at Brettingsdalen fegjeting har bygd bua i sin tid og at dette var før fjelloven av 1920. Det er også på det rene at bua har vært benyttet til allmenningsbruk fra Brettingsdalen fegjeting og andre, både fra Ringebu og Sollia. Utgangspunktet for Brettingsdalens fegjetings beite er en jordbrukstilknyttet bruksrett som innehavere av bruksrettsbruk i en av kretsene Vekkom, Venabygd og Kjønnås i Ringebu, altså ingen særrett til beite. Dette er godt dokumentert gjennom Gudbrandsdalskomisjonen (1884) (dokument nr. 8), samt rettsavgjørelser i 1943 (Rt-1943-108) og 1954 (Rt-1954-534) (dokument nr. 9). Fjellstyre har således utvilsomt kompetanse etter fjelloven med forskrifter til å administrere beitebruken i statsallmenningens del av Brettingsdalen.

Så til behandlingen av saken og partsspørsmålet. Det ble ikke under behandlingen av sak 19/2023 stilt noen spørsmål om habilitet ved de to representantene fra Ringebu. De ba heller ikke selv om å få vurdert sin habilitet. De var følgelig med på behandlingen av saken, noen voteringen og protokolltilførselen vitner om. Senere fremkommer det med partserklæringen at de representerer Brettingsdalen fegjeting i saken. Denne blandingen av roller synes uryddig og er uheldig. Her må fjellstyret lande på et tydelig habilitetsstandpunkt jamfør forvaltningslovens § 6.

Vedrørende tilskuddet fra Grunneierfondet så ligger det her tydelige forutsetninger som må oppfylles før tilskuddet kan gis. Det er fjellstyret som etter Seterforskriftens § 5, 2-3 ledd skal (saksbehandlers understreking);

«Søknad om å få utvist beiteareal og ein stad for oppføring av gjetarbu skal sendast til fjellstyret. Fjellstyret skal leggje saka fram for kommunen, Statskog SF og eventuelt allmenningsstyret og områdestyret i reinbeiteområde etter reindriftslova, for fråsegn.

Fjellstyret tek avgjerd om beiteareal og gjetarbu, og fastset dei nærare vilkåra for det utviste, under dette vilkår om oppføring av gjetarbu, kva slags bygningar som kan setjast opp, frist for å ta bua eller beitearealet i bruk m.m. Fjellstyret skriv ut eit dokument til beitebrukaren om utvisinga. Statskog SF skal ha kopi av det endelege vedtaket og dokumentet til beitebrukaren».

Videre heter det i 5.ledd (saksbehandlers understreking):

*Når beitearealet eller gjetarbua **ikkje lenger er i bruk** skal fjellstyret fatte vedtak om at inngjerdinga eller gjetarbua skal fjernast, om det ikkje kan **utvisast til ein annan som har bruksrett**.*

I klagen henvises det også til Seterforskriftens § 5. Hvilke del av paragrafen det siktes til er noe uklart, men trolig er det 2.ledd som lyder som følger;

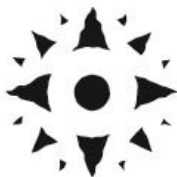
«Søknad om å få utvist beiteareal og ein stad for oppføring av gjetarbu skal sendast til fjellstyret. Fjellstyret skal leggje saka fram for kommunen, Statskog SF og eventuelt allmeningsstyret og områdestyret i reinbeiteområde etter reindriftslova, for fråsegn.»

Denne delen omhandler da utvisning av et sted for ny gjetarbu, noe som ikke er relevant for denne saken. Denne saken omhandler imidlertid ei bu som er oppført i forbindelse med bruksrettsutøvelse i allmenningen. En bruksrettsutøvelse som i rettsdokumentene i 1943 (Rt-1943-108) hevdes å ha pågått siden «gammel tid». Altså, har bruksrettsutøvelsen i form av beite blitt utøvd siden før fjelloven, men har blitt videreført og formalisert med innførelsen av fjelloven i 1920. Denne saken blir da en sak som bør kunne følge føringene i 5.ledd av Seterforskriftens § 5:

«Når beitearealet eller gjetarbua ikkje lenger er i bruk skal fjellstyret fatte vedtak om at inngjerdinga eller gjetarbua skal fjernast, om det ikkje kan utvisast til ein annan som har bruksrett».

Fjellstyret har med dette ansvar for å tilby husvære til andre hvis Brettingsdalen fegjeting ikke har behov for bua lengre. Spørsmålet må derfor bli hvorvidt fegjeterlaget har dette behovet eller om andre med bruksrett har det. Hvis fjellstyret gir bort dette festet til Fevgjeterlaget så mister fjellstyret muligheten til å tilby andre brukere gjetarbu i Brettingsdalen den dagen fegjeterlaget ikke har behov lengre. Det er også viktig å merke seg at alle buer fjellstyret har åpne i allmenningen er buer som også skal tjene som gjetarbu, også for Brettingsdalen fegjeting hvis de har behov.

Statsallmenningen i Sollia er også en del av leveområdet til villreinen i Rondane sør villreinområde. Rondanereinen er spesielt sårbar for forstyrrelse og fjellstyret har derfor stengt sine buer i kalvingsperioden. Denne muligheten mister fjellstyret for Brettingsdalsbua hvis festet står på fegjeterlaget.

Fjellstyret må nå vurdere de nye opplysningene i saken og vurdere om det opprinnelige vedtaket skal fastholdes eller endres i tråd med klagen. Saksbehandler fremmer således ikke noe nytt forslag til vedtak i saken.

Møtebehandling

Etter nøye gjennomgang av saken opprettholder fjellstyret sitt vedtak fra 09.05.23 (sak nr. 19/2023). Dermed tas klagen ikke til følge og saken følger videre vanlig saksgang for klagebehandling jamfør kap.VI i forvaltningsloven.

Vedtatt med 4 av 4 stemmer

Protokolltilførsel fra Asphoug og Hvattum:

«Vi mener at det flertallet i fjellstyret tolker regelverket feil når de anser oss som inhabile, pga. at vi har fullmakt til å ta avgjørelser fra Brettingsdalen Fegjeting. Vi kommer til å vurdere og klage dette videre til høyere myndighet.»

Sak 25/2023 Unntatt offentlighet

Sak 26/2023 Resultat av rypetaksering og vurdering av rypejakta 2023

Dokumenter vedlagt saken: Takseringsrapport fra Hønsefuglportalen 2023

Før behandlingen av saken ble henvendelser fra Sigurd Ulven, Dag Lønhøiden og Ole Jonny Martinsen referert for fjellstyret.

Bakgrunn

Årets rypetaksering i statsallmenningen ble gjennomført helga 4-6. august. Det ble i år totalt taksert **121,2** km fordelt på **39** linjer. Det ble tilsammen observert **99** ryper fordelt på **46** observasjoner. Tetthetsestimatene er gjort av Høgskolen i Hedmark via Hønsefuglportalen (se vedlagt rapport). Resultatene derfra viser en kyllingproduksjon med **0,9** kylling i snitt per par voksen fugl. Total tetthet av rype er beregnet til **3,5** rype per km². Estimert bestand blir derfor **651** ryper på Sollia fjellstyres rypeareal.

Saksbehandlers merknader

Fjellstyres regulering av rypejakta er hjemlet i Fjell-lovens kap. XI, § 23 og viltloven. Allikevel skal vurderinger i henhold til naturmangfoldsloven gjøres i alle saker som berører naturmangfoldet.

Naturmangfoldsloven,

§8.(kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

§ 16.(høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk)

«...Vedtaket om å tillate høsting av vilt treffes med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven)...»

Videre

«...Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd...»

Gjennom taksering skaffer fjellstyre seg oversikt over bestanden slik naturmangfoldsloven påkrever. Naturmangfoldsloven krever også at det skal være et høstbart overskudd før man kan høste av viltet (j.fr § 16). Årets resultater viser en svak rypebestand i statsallmenningen før høstens jakt, dette tross antatt gode forhold rundt klekking tidligere på sommeren.

Forskning på rype har vist at et uttak over **15 %** av bestanden kommer i tillegg til annen dødelighet på rype (additiv) og vil kunne gi en nedgang i neste års bestand. Benytter vi denne prosenttilnærmingen er vi sikre seg at uttaket forblir lavt også i dårlige år. Legger vi **15 %** til grunn for beregning av årets målsetning om uttak så blir årets uttak **98** ryper (tabell 1).

Tabell 1: Oversikt over takseringsresultat, planlagt uttak og faktisk uttak i årene 2009-2023

År	Takst resultat	Beregnet bestand	Planlagt uttak	Faktisk uttak Antall ryper felt	% uttak av beregnet bestand
2009	5 (4-7)	930 (744-1302)	279 (223-390)	204	22
2010	7 (3-11)	1302 (558-2046)	391 (168-614)	156	12
2011	8 (7-10)	1488 (1302-1860)	446 (390-558)	231	15
2012	4 (3-7)	744(558-1302)	223 (167-390)	138	19
2013	5(3-7)	930 (558-1302)	279 (167-390)	206	22
2014	9.8(6,7-14,4)	1823(1246-2678)	547 (374-804)	393	22
2015	4.8(3.1-7.4)	893 (577-1376)	120 (15%)	119	13
2016	10.5 (7.2-15.3)	1953 (1339-2846)	300 (15% +)	259	13
2017	5.8 (3.1-10.7)	1079 (577-1990)	162 (15%)	159	15
2018	10.2(6.5-16.2)	1897 (1209-3013)	379(20%)	365	19
2019	5.8 (3.7-9.1)	1079 (688-1693)	160 (15 %)	163	15
2020	10.6 (7.0-16.1)	1972 (1302-2995)	394 (20 %)	274	14
2021	7.7 (4.8-12.5)	1432 (893-2325)	215 (15%)	177	12
2022	6.8 (5.5-8.4)	1232 (1023-1562)	190 (15%)	173	14
2023	3.5 (2.1-5.9)	651 (391-1097)	*98 (15%)		

Vi vet at det blir skutt flest ryper i de første ukene av jakta, men samtidig at rypene blir mer verdifulle for bestanden jo lenger utover høsten man kommer. Om jaktlykken vet vi at det i snitt er kun **30 %** av våre jegere som skyter rype de første ukene. Disse skyter i snitt **0,5-1,5** rype per dag i denne perioden.

Under jakta 2022 hadde man et regime med periodekvoter på 4 ryper per jeger per periode for de 3 første periodene. For det frie kortsalget var det en dagskvote på maksimalt 1 rype per jeger/dag. Man nådde ikke målsetningen om uttak og jakta ble opprettholdt fram til jul med påfølgende vinterjakt. Total målsetning om uttak var **15%** av taksert bestand, det vil si **190** ryper. Totalt rapportert uttak for høsten 2022 ble **173** ryper (eks. vinterjakt 2023).

Erfaringene fra vinterjakt på rype viser at det felles kun et titalls ryper samtidig som det genererer omlag 30 000kr i jaktinntekter for fjellstyret. Dette er derfor ei jakt som er viktig for jegeren og fjellstyret samtidig som den belaster bestanden minimalt. Allikevel så er rypene i denne perioden mer verdifulle for bestanden enn de som felles tidlig i jakta. Derfor bør det ikke åpnes for

vinterjakt på rype når bestanden er såpass lav som den er i år. Fjellstyret bør heller ikke åpne for treningskort for fuglehund etter jul for ikke å forstyrre rypa unødvendig utover vinteren.

Saksbehandlers forslag til vedtak

1. Det er målsetning om et totalt uttak av taksert bestand på maks **98** ryper (tilsvarer 15 %). Når dette uttaket er nådd avsluttes jakta 2023.
2. Når jakta avsluttes, kan det selges treningskort for fuglehund frem til jul.
3. De forhåndsolgte **210** kortene for de begrensede periodene (10-23.9) pålegges en periodekvote (4.dagers periode) på **2** ryper.
4. Innenbygdkortene pålegges en døgnkvote på **1** rype pr dag.
5. Fra 25.9 skal det være fritt kortsalg frem til målsetningen om totalt uttak er nådd. I denne perioden pålegges det en døgnkvote på **1** rype per jeger.
6. Det frie kortsalget skal selges over Inatur.no.

Møtebehandling

Fjellstyret diskuterte årets takseringsresultat grundig. Etter diskusjonen ble det fremmet følgende forslag til vedtak:

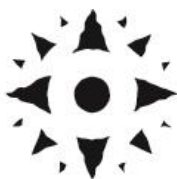
Forslag fra Asphoug og Hvattum:

Forslag til vedtak:

1. Resultatene fra rypetakseringen 2023 viser en svært lav kyllingproduksjon og lav tetthet av voksen fugl i Setningen og Atnedal statsallmenninger. Kravet til høstingsverdig overskudd er ikke oppfylt slik som Naturmangfoldsloven § 16 krever. Ut fra dette finner ikke Sollia fjellstyre det forsvarlig å åpne for jakt på lirype og fjellrype høsten 2023 og vinteren 2024.
2. Jegere som har løst kort får tilbud om refusjon eller at kjøpt kort gjøres om til treningskort.

Forslag fra Skogesal:

Som saksbehandlers forslag til vedtak, men med 10 % i stedet for 15 % uttak.

Votering

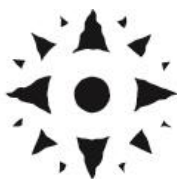
Voteringsorden	Forslag	Stemmer for	Stemmer mot	Resultat
1	Saksbehandlers forslag	1	5	Falt
2	Skogesals forslag	4	2	Vedtatt
3	Asphoug og Hvattums forslag	2	4	Falt

Vedtak

1. Det er målsetning om et totalt uttak av taksert bestand på maks 65 ryper (tilsvarer 10 %). Når dette uttaket er nådd avsluttes jakta 2023.
2. Når jakta avsluttes, kan det selges treningskort for fuglehund frem til jul.
3. De forhåndsolgte 210 kortene for de begrensede periodene (10-23.9) pålegges en periodekvote (4.dagers periode) på 2 ryper.
4. Innenbygdkortene pålegges en døgnavote på 1 rype pr dag.
5. Fra 25.9 skal det være fritt kortsalg frem til målsetningen om totalt uttak er nådd. I denne perioden pålegges det en døgnavote på 1 rype per jeger.
6. Det frie kortsalget skal selges over Inatur.no.

Vedtatt med 4 av 6 stemmer

Vedtaket kan iflg. § 28 i forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og begrunnet, og sendes Sollia fjellstyre innen 3 uker fra kunngjøring av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. forvaltningslovens §§ 18 og 19.

Protokolltilførsel sak26/2023 fra Asphoug og Hvattum:

«Sak 26/2023 Resultat av rypetaksering og vurdering av rypejakta 2023.

Viser til saksutredning samt takseringsrapport fra Hønsefuglportalen 2023. Som det står i saksutredningen: «...Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd...». Årets taksering viser en tetthet på 3,5 ryper pr. km², det vil si liten bestand (under 5 ryper pr km²) og en produksjon 0,9 kylling pr. høne (liten produksjon.) For å legge til rette for en bærekraftig forvaltning av rype kan følgende generelle anbefalinger legges til grunn: Ved en produksjon på minimum 2,5 kyllinger pr. høne, kan det høstes rundt 15 % av bestanden uten at det går utover neste års hekkebestand.

I områder med bestandstetthet på mer enn 25 ryper pr. km² kan det ved normalt jakttrykk jaktes fritt uten at det får konsekvenser for neste års bestand. Ved tettheter på mellom 10 og 25 ryper pr. km² er det større sjanse for at uttaket påvirker neste års bestand, og begrensninger i uttak bør vurderes. Dersom rypetettheten kommer under 10 rype pr. km² bør det jaktes med varsomhet, og dagskvoter på 1 rype pr. jeger anbefales. Det bør i tillegg felles ungfugl fremfor eldre fugl, samt at jakt senhøstes og vinterstid bør begrenses. I områder med mindre enn 5 ryper pr. km² bør jakt unngås siden all jakt vil kunne føre til nedgang i neste års bestandsstørrelse.

I saksutredningen er ikke produksjonen nevnt, og en regner med at en minimum bør ha 2,5 kyllinger for at et rypepar skal reprodusere seg selv. For å høste rundt 15% må ha en produksjon på minimum 2,5 kyllinger. Det blir feil å beregne 15 % uttak som forsvarlig uten å ta hensyn til tetthet og produksjon.

Takseringen viser helt klart at en med såpass lav produksjon ikke høster et høstingsverdig overskudd og forslag til vedtak er i strid med gjeldene lover. Vi gjør også oppmerksom på at vi ved tidligere anledninger har diskutert fredning ved f.eks vinterjakt av rype - der jakta blir bestemt opprettholdt - med økonomi som grunnen til dette. Vi mener det blir helt feil av Sollia Fjellstyre å blande forvaltning og økonomi. Vi gjør oppmerksom på at denne innblanding av økonomi og forvaltning som har kommet fram på fjellstyremøte 22.08 er på kant med loven og ikke noe vi kan stille oss bak».

Sollia Fjellstyre

Møtebok

SOLLIA FJELLSTYRE

Møtested: Fjellstyrekontoret i Sollia

Møtedato: 22.08.23

Saksnummer: 21-27/2023

Saksbehandler: HPR

Antall sider: 18

Sak 27/2023 Eventuelt

Ingen saker